

BALLI
KAUR JASWAL

SHERGILLIN SISARUSTEN ODOTTAMATTOMAT SEIKKAILUT

sitruuna

BALLI
KAUR JASWAL

**SHERGILLIN
SISARUSTEN
?D?TTAMATT?MAT
SEIKKAILUT**

Suomentanut Inka Parpola

sitrnuna

Englanninkielinen alkuteos
The Unlikely Adventures of Shergill Sisters
Copyright © Balli Kaur Jaswal 2019

Kannen suunnittelu Holly Macdonald
© HarpercollinsPublishers Ltd 2019
Kannen kuva © Shutterstock.com

ISBN 978-952-7343-86-9
Painopaikka Meedia Zone OÜ, 2022

Sitruuna Kustannus Oy
www.sitruunakustannus.fi

Asherille

Esipuhe

Rakkaat lapsikultani,

Mikäli luette tätä, tiedätte, että loppuni on vihdoin koittanut. Toivottavasti vietimme viimeiset yhteiset hetkemme rauhan vallitessa ja sain tilaisuuden kertoa jokaiselle teistä, miten paljon teitä rakastan. Jos näin ei käynyt, haluan teidän tietävän, miten paljon olette elämääni rikastuttaneet. Olen suunnattoman ylpeä teistä kaikista ja niistä poluista, joita olette tässä maailmassa tallanneet. Tunnen itseni siunatuksi, koska olen saanut olla todistamassa kaikkia niitä voittoja ja haasteita, sydänsuruja ja menestyksen hetkiä, joita elämä on teille tarjonnut. Opastaessani teitä lapsuudesta aikuisuuteen sain samalla itsekkin elää oman elämäni uudestaan, kerran toisensa jälkeen. Sen tähden minusta tuntuukin, että olen saanut nähdä monta maailmaa sinä lyhyenä aikana, jonka tässä maailmankaikkeudessa sain viettää.

Testamenttiini ja omaisuuteni jakoon liittyvien seikkojen aika koittaa myöhemmin. Luotan siihen, että asianajajat selvittävät kanssanne kuolinpesään liittyvät asiat sen jälkeen, kun muista muodollisuuksista on huolehdittu. Mikäli haluatte tietää testamentista jo etukäteen, lukekaa liite.

Huolehtikaa itsestänne ja toisistanne. Ottakaa asiaksenne tavata toisianne ja vahvistakaa perhesidettänne muutoinkin kuin yhteisissä juhlissa. Olen oppinut, että tärkeintä elämässä on osoittaa arvostusta niitä kohtaan, joita rakastamme. Muistakaa, ettei mikään ole sitä tärkeämpää.

Tämä oli kirje, jonka Sita Kaur Shergill kuuli viereisen vuoteen vanhan rouvan sanelevan puhelimeen. Naisen ääni värisi aika ajoin, ja hänen oli pidettävä huokaus- ja niiskutustauko. Sita oli hiljentänyt televisionsa ääntä kuullakseen asianajajia käsittelevän osuuden – eniten häntä kiinnosti tietää, mitä nainen oli jättämässä lapsilleen, mutta 'liitettä' ei ikävä kyllä ollut saatavilla väliseinän tällä puolella. Hän oli nähnyt jälkikasvun näiden vieraillessa äitinsä luona – kaksi keski-ikäistä poikaa, mahdollisesti kaksoset mutta tyystin eri ruokavalioita noudattavat, sekä kaunis vaalea nainen, joka toisteli aina samoja tyynttytteleviä sanoja: ”Me ollaan nyt tässä, äiti. Ollaan tässä.” He saapuivat usein erikseen mutta poistuivat yhdessä, puristellen toistensa olkapäitä ja rupatellen kepeästi pysäköintipaikoista tai sairaalakanttiin kahvin alati heikkenevästä laadusta.

Sita painoi hälytysnappia, ja kun hoitaja saapui, hän pyysi kynää ja paperia. Oli varhainen aamu, vierailuaika ei ollut vielä alkanut. Tämä oli paras hetki pohtia kuolemaa. Kipu oli kokonaisvaltainen, se säteili varpaista ohimoihin ja värähteli luissa. Morfiinista huolimatta kipu oli aina läsnä – parhaina päivinä hän näki sen ryömivän ääreisnäkönsä varjoissa, pahimpina vääntävän hänen haurasta ruumistaan kuin pyyhettä. Tänään hän tunsi itsensä niin vahvaksi, että saattoi nousta istumaan: viereisen sängyn naisen kirje oli motivoitunut häntä, ja kuin ihmeen kaupalla hoitajat toteuttivat hänen pyyntönsä minuutin kuluessa.

Rakkaat tyttäreni, hän aloitti. Hän lopetti ja kurtisti kulmiaan. Milloin hän oli koskaan nimittänyt lapsiaan rakkaiksi? Hän veti lauseen yli ja aloitti alusta. *Rajnille, Jezmeenille ja Shirinalle*. Siinä

se oli – käsky kuunnella. Hänellä oli ollut tapana seistä portaiden päässä ja huutaa kaikkien kolmen nimi, vaikka halusi vain yhden tulevan alas; hän saattoi aina keksiä jotain puuhaa kahdelle muulle, kun he olivat saapuneet. Taktiikka tosin toimi vain vähän aikaa, ja sitten Jezmeen ryhtyi huutamaan takaisin: ”KETÄ MEISTÄ SINÄ TARVITSET?”

Rajnille, Jezmeenille ja Shirinalle:

Tässä vaiheessa olen jo kuollut. Hyvä niin, koska olen saanut tarpeekseni tästä viheliäisestä elämästä – kaikesta tästä raatamisesta ja kärsimisestä ja siitä, että yritin pitää itsestäni huolta, vaikka siihen ei piru vieköön ollut mitään syytä. Muistakaa nauttia terveydestänne silloin, kun teillä se vielä on, sillä kun ruumiinne pettää teidät, mikään tämän maailman mukavuus ei korvaa menetystä.

Ei. Ei hän tuollaista voinut kirjoittaa. Se oli liian rehellistä. Jos hänen viimeiset sanansa olisivat tällaiset, he eivät ikinä antaisi hänelle anteeksi. Hän taitteli paperin ja asetti sen sivupöydälle, pani kynän painoksi sen päälle ja sulki silmänsä. Miten hän halusi tulla muistetuksi? Hän oli ollut vaimo, äiti, leski ja isoäiti. Sikhihautajaisissa ei pidetty muistopuheita, joten tyttärien ei tarvinnut nähdä vaivaa ja pusertaa kasaan listaa hänen vaivaisista saavutuksistaan. Joinain päivinä hän kuvitteli tietävänsä, kuka tyttäristä muistaisi häntä vähiten suopeasti, parempina päivinä hän vakuutteli itselleen, että kaikki kolme olisivat ainakin yhtä mieltä siitä, että hän oli yrittänyt parhaansa.

Sita painoi nappulaa ja kutsui hoitajan uudestaan luokseen. Tällä kertaa kesti pitempään, mutta vihdoin paikalle saapui tikkulaiha tyttö, jolla oli tatuointeja ja puoliksi kynitty pää. Hän ei ollut yhtä ystävällinen kuin jamaikalaishoitaja, joka joskus puristi Sitan kättä ja sanoi: ”Levätkää te nyt vain”, mutta hän hymyili, kun Sita kysyi häneltä: ”Minkä ikäinen sinä olet?”

”Kaksikymmentäseitsemän”, tyttö vastasi. Hänen päänahansa sivuille oli ajeltu siksak-kuvioita. Sita mietti, millainen mies mahtoi pitää moista kuontaloa puoleensavetävänä.

”Oletko koskaan käynyt Intiassa?” hän kysyi.

”En”, hoitaja vastasi, aavistuksen pahoillaan. Se miellytti Sitaa.

”Jos äitisi pyytäisi sinua tekemään jotain hänen puolestaan, ihan mitä tahansa, tekisitkö sen?” hän kysyi.

Hoitaja siirsi Sitan pöytää voidakseen suoristaa peitettä, joka oli rytyssä Sitan jaloissa. Hänen sormensa hipaisivat Sitan varpaiden niveliä. ”Tietenkin tekisin”, hän sanoi. ”Mutta tarvitsetko sinä jotain? Soitit—”

”Mikä on uskontosi?” Sita kysyi.

Hoitaja siristi silmiään. ”Tuo oli kyllä vähän turhan henkilökohtainen kysymys.”

Sita rypisti otsaansa. Hänellä oli syynsä pitää jamaikalaishoitajasta. Jamaikalaisen kaulassa, aivan työasun v-aukon alla, roikui ohut kultainen risti. ”Herra Jeesus”, hän hinkui hiljaa ja venytteli selkäänsä pitkän työvuoron päätteeksi.

”Voisitko ojentaa minulle kynäni ja paperin?” Sita kysyi. Kun tyttö kurotti kohti yöpöydän laatikkoa, Sitan sydän pompahti kurkkuun. *Ei sieltä!*

”Tuossa pöydällä”, Sita tiuskaisi ja osoitti pöytää, joka oli nyt poissa hänen ulottuviltaan. Hoitaja ei todennäköisesti kähveltäisi Sitan korupussukkaa, joka lepäsi rukouskirjan ja kännykän laturin välissä, mutta Sita oli elänyt riittävän pitkään tietääkseen, ettei koskaan voinut olla liian varovainen. Tyttö siirsi pöydän takaisin paikoilleen ja poistui sitten todennäköisesti marisemaan muille hoitajille, että nämä olivat oikeassa, vanhan rouva Shergillin olisi vähitellen hyvä potkaista tyhjää. Viime viikolla Rajni oli rynnännyt hoitajien huoneeseen ja läksyttänyt hoitajat siitä hyvästä, että he olivat jättäneet Sitan tärisemään kylmästä aivan erityisen tuskallisen kohtauksen aikana. ”Viis siitä, onko hänellä jo peitto, järjestäkää hänelle toinen”, Rajni oli melkein huutanut.

Sitan oli tehnyt mieli nyyhkyttää kiitollisuudesta ja samalla nuhdella tytärtä kohtauksen järjestämisestä.

Kipu hivuttautui nyt hänen ruumiiseensa, ja hän aisti, että päivästä tulisi paha. Tyttäret tulisivat iltapäivällä käymään – toivotavasti kaikki kolme, koska Rajni oli soittanut Shirinalle ja käsenyt tätä lentämään kotiin heti sen jälkeen, kun oli selvinnyt, että Sitan jäljellä olevat päivät saattoi laskea yhden käden sormilla. Hänen oli pakko kirjoittaa tämä kirje, ennen kuin voimat valuisivat hänestä tyystin.

Rajnille, Jezmeenille ja Shirinalle:

muistatte varmaan, että halusin syöpädiagnoosini jälkeen lähteä pyhiinvaellusmatkalle Intiaan kunnioittamaan suurten gurujemme periaatteita. Te ja lääkärit saitte minut vakuuttamaan idean kehnoudesta, sillä terveydentilani oli jo liian heikko, mutta minä uskon, että vaikka matka ei olisikaan tuonut parannusta ruumiilleni, olisi se rikastuttanut sieluani.

Liitän tähän kirjeeseen listan paikoista, joissa toivoisin teidän käyvän puolestani sen jälkeen, kun olen poissa. Ne sijaitsevat Delhissä, Amritsarissa ja sen tuolla puolen. Matkaan menee viikon verran. Teidän tulee lähteä matkaan yhdessä ja suorittaa sen aikana seuraavat tehtävät ohjeiden mukaisesti: seva, palvellaksenne muita ja säilyttääksenne nöyryytenne; rituaalikylpy sarovarissa, puhdistaksenne sielunne ja suojellaksenne sitä sairauksilta; sekä vaellus henkisyyden korkeille huipuille, oppiaksenne arvostamaan kehoa, joka teitä tässä maailmassa kuljettaa. Haluaisin myös, että tuhkanani sirotellaan Intiaan.

On myös muutama muu paikka, jossa haluaisin teidän käyvän, koska minulla itselläni ei ole enää tilaisuutta tehdä sitä. Toivon teille yksinkertaisia iloja, kuten auringonnousun katselemista India Gatella ja yhteisen, vaatimattoman illallisen nauttimista. Hahmottelen reitin yksityiskohtaisemmin

*seuraavalla sivulla. Olkaa kilttejä ja tehkää tämä vuokseni.
Sillä tavoin pystyn päättämään matkani tässä maailmassa
ja te voitte jatkaa omaanne.*

*Teitä rakastaen,
äitinne Sita Kaur Shergill*

Sitan näkökenttä alkoi sumentua, kun hän luki kirjeen uudestaan. Se tuli taas, tuo polttava tunne luissa. Hän puristi silmänsä kiinni ja tarrautui patjan laitoihin. Hoitajat saivat antaa vain tietyn määrän morfiinia päivässä, eikä mikään laillinen annos riittänyt kaiken tämän kivun tukahduttamiseen. ”Me ollaan tässä, äiti, tässä näin”, hän kuvitteli tytärtensä sanovan, sen vaalean naisen tavoin, kun hän ojentaisi heille kirjeen. Heidän kasvonsa olisivat kyynelten tahrimat, ja he puristaisivat toistensa käsiä, kerrankin yhtenäisenä rintamana.

Kun tuskan aalto laantui, Sita tarttui jälleen kynäänsä ja käänsi paperin nurin työstääkseen matkareittiä. Tuskan korvasi nopeasti nostalgia – Sitan muistot Intiasta olivat vahvempia kuin koskaan. Russ-niminen saattohoitaja, joka oli käynyt edellisellä viikolla, oli sanonut, että ihmiset kuoleman lähestyessä muistivat usein menneisyyden hyvin elävästi. ”Ajattele sitä siirtymänä”, Russ oli sanonut. ”Päätät yhden vaiheen ja siirryt seuraavaan.” Sita muisti nuo sanat ja pohti tytärtensä matkaa Intiaan. Hän käskisi heidän mennä sinne – ei verukkeita, ei perääntymisiä. Oli lohduttavaa ajatella, että tytärten palatessa hänen alkulähteilleen hänellä itsellään pitäisi kiirettä kuolemanjälkeiseen elämään siirtyessä. Mistä sitä tiesi, kuinka kauan hänellä kestäisi tottua uusiin ympyröihin, saada ystäviä, selvittää miten kahvikone toimi? Entä jos Devinderkin oli päätynyt tähän uuteen paikkaan? Hänen pitäisi käydä vuosikymmenten tapahtumat läpi edesmenneen aviomiehensä kanssa, mutta vasta sen jälkeen, kun hän olisi ensin nuhdellut Devinderin perin pohjin siitä hyvästä, että tämä oli men-
nyt lähtemään niin äkkiarvaamatta.

Sitan mieleen tulvi ajatuksia ja mielikuvia noista avioliiton varhaisista vuosista ja lasten syntymistä. Muistot vaimensivat kivun heikoksi jomotukseksi rintakehään. Ne olivat kaoottisia päiviä – hän opetteli olemaan vaimo ja äiti, hoitamaan taloutta ja sopeutumaan elämään uudessa maassa. Kun hän vihdoinkin pääsi kääntymään takaisin kotimaahan, aviomies otti ja kuoli. Sitan perhe oli ollut kokonainen vain pienen sirpaleen verran hänen elinkaarestaan. Hän raapusti lisää kohtia matkaohjelmaan. Hän oli käynyt Intiassa viimeksi melkein kolmekymmentä vuotta sitten. Kertoessaan surun eri vaiheista Russ oli sanonut, että joskus ihmiset tunsivat kiivasta tarvetta kääntää aikaa taaksepäin. Sita piti itseään liian järkevänä moiseen haihatteluun, mutta toki hän toivoi, että tyttäret löytäisivät juuri sellaisen Intian kuin hän oli aikoinaan taakseen jättänyt.

Oli muitakin, mitä Sita halusi kertoa tyttärilleen. Se oli eräänlainen tunnustus: hän oli tehnyt päätöksensä sen jälkeen, kun Russ oli poistunut hänen vuoteensa viereltä. Hänen oli vain löydettävä sopiva hetki sen kertomiseen. Muistiin sitä ei sopinut kirjoittaa; hänen olisi madallettava äänensä ja pyydettyä tyttäriä tulemaan lähemmäs. Alkuun he tietysti vähättelisivät häntä. ”Äiti, älähän höpsöttele”, Rajni tai Shirina sanoisi. ”Olihan tuo vitsi?” Jezmeen puuskahtaisi, koska Jezmeenille mikään ei ollut koskaan todellista, ei edes oman äidin kuolinvuoteella. Sitten he alkaisivat panna vastaan, inttää, ettei hän tiennyt mitä puhui. Se parantumattomassa sairaudessa kaikkein turhauttavinta olikin – kaikki luulivat, että hänen ajatuksensa olivat pelon summentamat, että hän takertui epätoivoisesti elämään. Kuolema oli kuitenkin varmin asia maailmassa. Hän todistaisi tyttärilleen olevansa toissaan käskemällä heitä avaamaan lipastonlaatikon ja ottamalla korupussukan esiin. Vilkaistaapa sinne sisään. Näettekö? No niin, nyt lakkaatte inttämästä vastaan äidillenne.